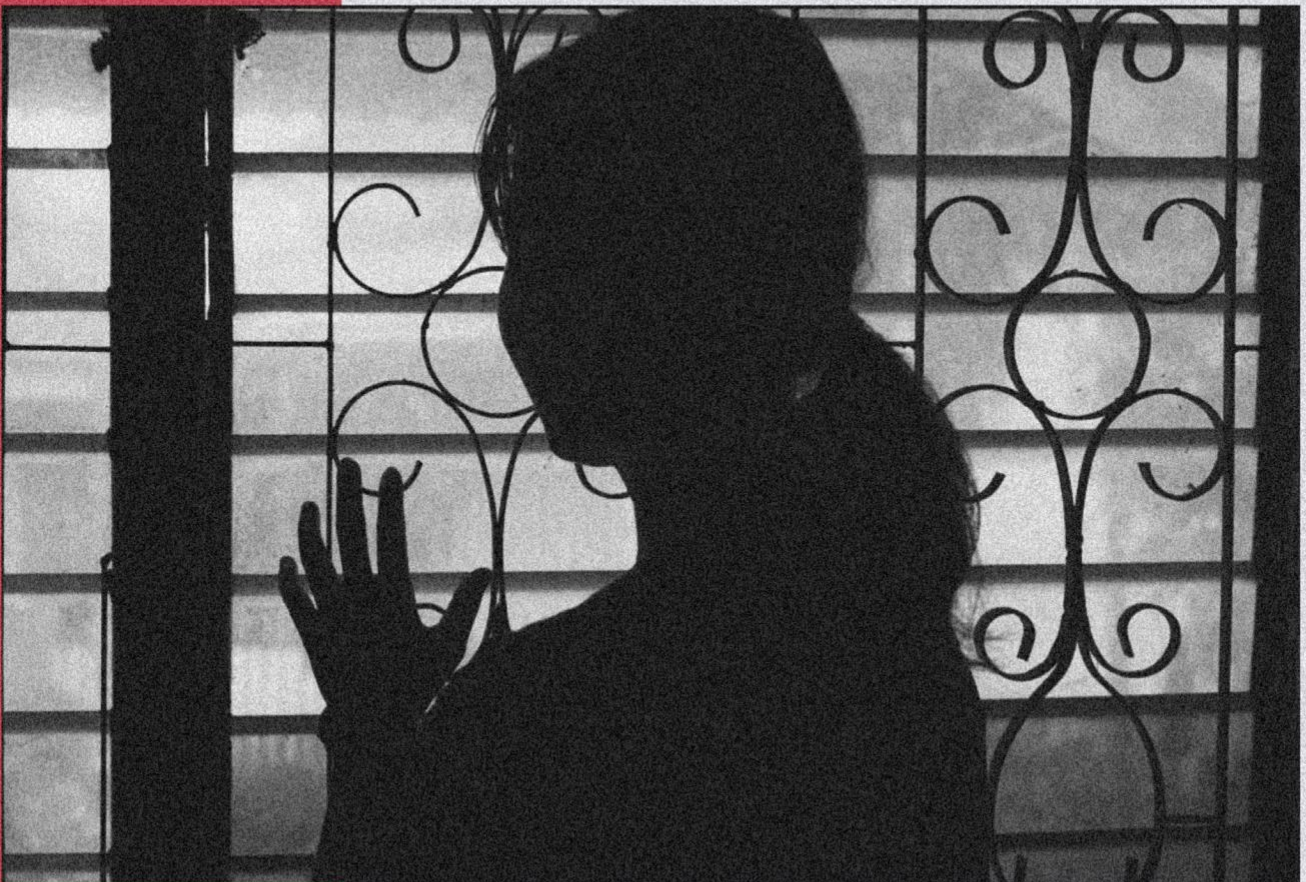

“ငါတို့ နှုတ်ဆိုတ်နေမယ်လို့ ထင်နေကြတာ”

ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုမှ လွတ်မြောက်လာသူများသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိနေခြင်းကို တွန်းလှန်ခဲ့ကြသည်။

သုတေသနအစီရင်ခံစာ

အောက်တိုဘာလ ၂၀၂၅

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီး မကြာမီအချိန်မှ စတင်ကာ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကြာသည်အထိ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျင်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ရာဇဝတ်မှုများသည် မြန်မာစစ်တပ်၏ ထိုးစစ်ဆင်မှုများတွင် အမြစ်တွယ်ပြီး ထင်ရှားသော လက္ခဏာရပ်တစ်ခုအဖြစ် ရှိနေခဲ့သည်။ ပဋိပက္ခနှင့်ဆက်စပ်သော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု (CRSV) ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ အသုံးပြုခြင်း၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအပေါ် အသုံးပြုခြင်းသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် "ရှင်းလင်းရေးစစ်ဆင်ရေး" များအတွင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်သော ပုံစံတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် လုပ်ရပ်များသည် အလုံးစုံသောအကြမ်းဖက်မှု၏ ဗဟိုအချက်အချာ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် လူထုမှ သိရှိလာခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ အာဏာသိမ်းမှု ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၊ LAW အဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်အရ စစ်ကိုင်း၊ မကွေး၊ ချင်း နှင့် ကယား/ကရင်နီ ပြည်နယ်များအပါအဝင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် CRSV ဖြစ်စဉ်များ များပြားလာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ အမျိုးသမီးများ၊ မိန်းကလေးများ၊ အမျိုးသားများ၊ ယောက်ျားလေးများ အပြင် LGBTQI+ များသည်လည်း ဤကျူးလွန်မှု အမျိုးမျိုးကို အမြဲတစေ ခံစားနေကြရသည်။

စစ်ကိုင်းနှင့် မကွေးတို့တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားရှိပြီးဖြစ်သော ကျယ်ပြန့်ပြီး စနစ်တကျကျူးလွန်မှု ရှိသည့် CRSV သည် အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အလွန်အမင်း စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ပြောင်းလဲမှု တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဒေသများသည် အာဏာမသိမ်းမီက ယင်းကဲ့သို့သော ပုံစံများကို မကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ယခုအခါ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချိုးဖောက်မှုတို့ ဖြစ်ပွားရာ နေရာများ ဖြစ်နေသည်။ ဤပြောင်းလဲမှုသည် တမင်ရည်ရွယ်သော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကိရိယာ တစ်ခုအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၏ ပထဝီဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာမြောက် ချဲ့ထွင်မှုကိုသော်လည်းကောင်း ထင်ဟပ်ပြသနေပြီး မြန်မာ့ပဋိပက္ခ၏ ပြောင်းလဲမှု ပုံစံကို ကိုယ်စားပြုနေသည်။

CRSV ကျူးလွန်မှုများကို ထင်ရှားစွာ တွေ့ရှိနေရသော်လည်း၊ အမြစ်တွယ်နေသော ဖိဝါဒကြီးစိုးရေး အယူအဆများ၊ ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် သင့်လျော် လုံလောက်သော အထောက်အပံ့ ဝန်ဆောင်မှုများ မရှိခြင်း၊ နှင့် လုံးဝနီးပါး အပြစ်ပေးခံရမှုမှ ကင်းလွတ်နေခြင်း အပါအဝင် အချက်များစွာသည် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် တာဝန်ခံမှုနှင့် ကုစားမှု ရရှိရေးအတွက် ဆက်လက်၍ အဟန့်အတား ဖြစ်နေပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အာဏာသိမ်းမှု နောက်ပိုင်း အခြေအနေတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျင်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ရာဇဝတ်မှုများ၏ အတိုင်းအတာ၊ ပမာဏနှင့် ပျံ့နှံ့မှုကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားပြီး၊ လက်ရှိကျူးလွန်မှုများကို ဒေသလေးခုဖြစ်သော စစ်ကိုင်း၊ မကွေး၊ ချင်းပြည်နယ်၊ နှင့် ကယား/ကရင်နီပြည်နယ် တို့တွင် နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကြာကာလအတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့မှုပုံစံများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည့် အပြင်လက်ရှိ ပေါ်ပေါက်လာသော ပြောင်းလဲမှုများ ကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ရာဇဝတ်မှုများ အပြင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊

အထူးသဖြင့် CRSV ကို မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် ကြုံတွေ့ရသော အတားအဆီးများနှင့် မတူညီသော ဂျွန်ဒါ နှင့် တိုင်းရင်းသား ဝိသေသအမှတ်အသားများရှိသည့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် တရားမျှတမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုအပေါ် ထိခိုက်မှုများ၏ သက်ရောက်မှုကိုပါ လေ့လာထားပါသည်။

ကျူးလွန်မှုများနှင့် အတားအဆီးများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ လိုအပ်သော အထောက်အပံ့ ဝန်ဆောင်မှုများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူဗဟိုပြု တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ရှေ့တိုးဆောင်ရွက်ရန်နှင့် CRSV၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျွန်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် အပြစ်ပေးခံရမှုမှ ကင်းလွတ်နေခြင်းကို အဆုံးသတ်ရန်တို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ။

အဓိက တွေ့ရှိချက်များ

- မြန်မာ့လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ မြန်မာစစ်တပ် စစ်သားများ၊ စစ်ဘက်ထောက်လှမ်းရေးအရာရှိများနှင့် ပျူစောထီး အပါအဝင် မြန်မာစစ်တပ်ကို သစ္စာခံသော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် အမြစ်တွယ်နေပြီး သမိုင်းတစ်လျှောက် ကျင့်သုံးနေသော စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အလွဲသုံးစားပြုမှု ပုံစံများအတိုင်း CRSV ကို ဆက်လက် ကျူးလွန်နေကြသည်။ စစ်ကိုင်းတွင် လှုပ်ရှားနေသည့် "ဘီလူး စစ်ကြောင်း" သည် ၎င်း၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုအတွက် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားလျက်ရှိသည်။
- လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှ ကျူးလွန်သော ဖြစ်စဉ်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကွဲပြားသော အမျိုးအစား နှစ်မျိုးအဖြစ် ခွဲခြားနိုင်သည်- (က) မြန်မာစစ်တပ်က ထိုးစစ် စစ်ဆင်ရေးများ လုပ်ဆောင်နေစဉ်အတွင်း ကျူးလွန်သည့် CRSV၊ နှင့် (ခ) ရဲ သို့မဟုတ် ထောက်လှမ်းရေးတပ်ဖွဲ့များက ဖမ်းဆီးခြင်း၊ စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ပြုလုပ်စဉ် ကျူးလွန်သည့် CRSV။
- မုဒိမ်းမှု - များသောအားဖြင့် ပြင်းထန်သော ကိုယ်ထိလက်ရောက် ရက်စက်မှုများ ပါဝင်သည့် ကျူးလွန်သူ တစ်ဦးထက်ပိုသော "အုပ်စုဖွဲ့" မုဒိမ်းမှုကို နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် စစ်လက်နက်တစ်ခုသဖွယ် တမင်ရည်ရွယ် အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး စစ်ကိုင်း၊ မကွေး၊ ချင်း နှင့် ကယား/ကရင်နီ ပြည်နယ်များတွင် အထူးသဖြင့် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များနှင့် စစ်ဆင်ရေးများအပါအဝင် အရပ်သားများအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ တိုက်ခိုက်မှုများတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုကို ပုံမှန်အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး အသိုက်အဝန်းတစ်ခု၏ တော်လှန်နိုင်စွမ်းကို ချေမှုန်းရန်နှင့် ရန်သူဟု ယူဆထားသူများကို စုပေါင်းအပြစ်ပေးရန်အတွက် ထိုသို့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားစွာတွေ့ရပါသည်။
- ရွှေပြည်သာနှင့် ရေကြည်အိုင် (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး)၊ ကိုးမိုင် (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးဟု သတင်းရရှိ) နှင့် မန္တလေး နန်းတွင်း (မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး) နှင့် မြတောင် (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး) အပါအဝင် စစ်ကြောရေး စခန်းများတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုကို အရှက်ရစေသည့် ကိရိယာနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းသည့် ကိရိယာ အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ CRSV သည် ပထမဆုံး စစ်ဆေးမေးမြန်းသည့် ဖြစ်စဉ်များအတွင်း အများဆုံး ဖြစ်ပွားပြီး၊ ထောင်သို့ လွှဲပြောင်းပြီးသည်နှင့် ဖြစ်ပွားမှု အကြိမ်ရေ လျော့နည်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤလုပ်ရပ်များသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုဆိုင်ရာ၊ နှင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ဂျွန်ဒါ ဖြစ်တည်မှု အချက်နှစ်ခုလုံးအရ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုဆိုင်ရာ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ အပြင် စစ်ရာဇဝတ်မှုများကိုပါ ဖြစ်စေပါသည်။
- မည်သူမျှ မလွတ်ကင်းပါ - အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျူးလွန်ခံရသူများသည် အစုအဖွဲ့ အမျိုးအစား ပေါင်းစုံမှ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျူးလွန်ခံရသူများတွင် အမျိုးသမီးများ (ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများအပါအဝင်)၊ အမျိုးသားများ၊ ယောက်ျားလေးများ၊ မိန်းကလေးများနှင့် LGBTQI+ များလည်း ပါဝင်သည်။ မှတ်တမ်းထားရှိချက်များအရ ကျူးလွန်ခံရသူများသည် အသက်

ငါးနှစ်မှ အသက် ၇၀ နှစ်အထိ ရှိကြသည်။ ဤရာဇဝတ်မှုများသည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျေးရွာများ၊ မြို့များနှင့် စစ်ကြောရေးစခန်းများတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ ပျံ့နှံ့မှုနှင့် အဆက်မပြတ် ထပ်ခါတလဲလဲ ဖြစ်ပွားနေမှုအရ ၎င်းတို့သည် သီးခြားဖြစ်ရပ်များမဟုတ်ဘဲ ရာဇဝတ်မှုများကို အကြိမ်ကြိမ်နှင့် ထပ်ခါတလဲလဲ ကျူးလွန်ခြင်းတို့ပါဝင်သော တမင်ရည်ရွယ်ပြီး စနစ်တကျ စီစဉ်ထားသည့် စစ်ဆင်ရေး၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်ကြောင်း အတည်ပြုနိုင်သည်။

- အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များဖြစ်ကြသည့် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ (PDF)^၃ တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ (EROs)၊ နှင့် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (AA)^၄ တို့သည် CRSV ကို ကိုယ်တိုင် ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ အချို့သော ဖြစ်စဉ်များသည် အခွင့်အရေးကို အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် တစ်ဦးချင်း လှုံ့ဆော်မှုများကြောင့်ဖြစ်သော်လည်း၊ အချို့မှာ မြန်မာစစ်တပ် သို့မဟုတ် အခြား (ဆက်စပ်) အဖွဲ့များကို ပစ်မှတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ သော မှတ်တမ်းတင်ရရှိထားသည့် ဖြစ်ရပ်များတွင် တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့များသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ရပ်များတွင် ပါဝင်ရန်အတွက် လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက်မှုဖြင့် ကျူးလွန်ခံရသူများကို ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသည်။ ဤကျူးလွန်မှုများသည် ၂၀၂၄ ခုနှစ်ကတည်းက တန်ပြန်ထိုးစစ်များ ပိုမိုပြင်းထန်လာသည့် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ ရခိုင်၊ ကယား/ကရင်နီ၊ ကချင်၊ ချင်း၊ စစ်ကိုင်း၊ နှင့် မကွေးတို့တွင် ဖြစ်ပွားနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စနစ်တကျ ချမှတ်ကျင့်သုံးသော မူဝါဒ မရှိသော်လည်း၊ ယင်းလုပ်ရပ်များသည် ခွဲခြားဖိနှိပ်လိုသော ရည်ရွယ်ချက်ကို ထင်ဟပ်နေပြီး ပဋိပက္ခ၏ ဘက်အားလုံးတွင် CRSV ကို ပုံမှန်ကိစ္စတစ်ခုသဖွယ် သတ်မှတ်ခံနေရသည့် အခင်းအကျင်းတစ်ခုကိုအထောက်အပံ့ပေးနေသည်။
- တစ်ချိန်တည်းမှာပင်၊ အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်မှု နှင့် ရင်းနှီးသောအဖော်များမှ ကျူးလွန်သော အကြမ်းဖက်မှုများသည်လည်း သိသိသာသာ မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျန်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုသည် ကြာရှည်သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၊ နိုင်ငံရေးပြိုကွဲမှု၊ နှင့် စီးပွားရေးပြိုလဲမှု စသည့် အကျပ်အတည်း ပေါင်းစုံ (polycrisis) နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလွှာတိုင်းသို့ မည်ကဲ့သို့ ပျံ့နှံ့နေသည်ကို ထင်ဟပ်ပြသနေသည်။ ဤရာဇဝတ်မှုများသည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေ (IHL) အရ နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်ရန်၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်နှင့် အပြစ်ပေးရန်အတွက် တာဝန်များကို ပိုမို ပြသနေသည်။
- နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျန်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ရာဇဝတ်မှုများကို တိုင်ကြားမှုသည် အမြဲလျော့နည်းလျက်ရှိသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများသည် လွဲမှားစွာ ယူဆခံရခြင်း၊ လက်စားချေခံရခြင်း၊ နှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်-လူမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ လုံးဝနီးပါး မရှိခြင်းတို့နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူ အများစုသည် ရေငုံနှုတ်ပိတ် နေထိုင်နေကြရသည် - LAW နှင့် ၎င်း၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများတစ်လျှောက် သက်သေခံချက်များ စုဆောင်းရာတွင် ပြင်းထန်သော လုံခြုံရေးအန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး အဆိုပါအန္တရာယ်များသည် ကျူးလွန်မှုများကို လုံးဝဖုံးကွယ်သွားအောင် ပိုမိုဖြစ်စေပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် အပါအဝင် တရားမျှတမှု ရရှိရေး လမ်းကြောင်းများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။
- ထိုကဲ့သို့ ကြီးမားသော အတားအဆီးများရှိနေသော်လည်း ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများသည် ၎င်းတို့ ခံစားခဲ့ရသော ကျူးလွန်မှုများနှင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို စဉ်ဆက်မပြတ် မျှဝေလျက်ရှိပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အလွန်အမင်း ဘေးအန္တရာယ်ရှိနေသည့်တိုင် တရားမျှတမှုကို တောင်းဆိုနေဆဲဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် လွဲမှားစွာ ယူဆခံရခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခံရခြင်း၊ နှင့် ပြင်းထန်သော ခြိမ်းခြောက်မှုများကြားမှ ဆက်လက် ထွက်ဖော်ပြောဆိုနေခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ ခံနိုင်ရည်ရှိမှု သက်သေခံတစ်ခု ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ၎င်းတို့ကို ကာကွယ်ရန် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်း၏ ပျက်ကွက်မှုအတွက် အမှတ်အသားတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။
- ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော တူညီသည့် ပုံစံများနှင့်အရ မြန်မာ့လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ မြန်မာစစ်တပ်၊ စစ်ဘက်ထောက်လှမ်းရေး၊ ရဲ၊ နှင့် ပျူစောထီး ကဲ့သို့သော ဆက်စပ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းမှစ၍ စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း ယုံကြည်ရန် ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်များ ရှိပါသည်။
 - ၎င်းတို့တွင် မုဒိမ်းမှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုတို့ ပါဝင်ပြီး စစ်ရေးဝင်ရောက်စီးနင်းမှုများ၊ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များ၊ နှင့် စစ်ကြောရေးစခန်းများတွင် စနစ်တကျ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဤလုပ်ရပ်များသည် အရပ်သားများအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ တိုက်ခိုက်မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် ကျူးလွန်နေခြင်းဖြစ်ပြီး မုဒိမ်းမှုဆိုင်ရာ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဂျန်ဒါ ဖြစ်တည်မှု အချက်အရ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုဆိုင်ရာ၊ နှင့် အခြား လူမဆန်သည့် လုပ်ရပ်များဆိုင်ရာ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများ၊ နှင့် မုဒိမ်းမှုဆိုင်ရာ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုဆိုင်ရာ၊

- ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ ဆက်ဆံမှုဆိုင်ရာ၊ ကိုယ်ရေးဂုဏ်သိက္ခာကို ဖော်ကားမှုဆိုင်ရာ၊ နှင့် လူသတ်မှုဆိုင်ရာ စစ်ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ရာရောက်ပါသည်။

- ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့ (PDF)၊ တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ (EROs)၊ နှင့် ရက်ခွိုင်တပ်တော် (AA) အပါအဝင် နိုင်ငံမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ အဖွဲ့ဝင်များသည်လည်း ပဋိပက္ခနှင့် ဆက်စပ်သော မုဒိမ်းမှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု၊ နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖော်ကားမှု လုပ်ရပ်များကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံစာက ထပ်မံ တွေ့ရှိထားပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အများအားဖြင့် အခွင့်အရေးကို အသုံးပြုကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်ပြီး မူဝါဒကြောင့် ကျူးလွန်ခြင်းမဟုတ်သော်လည်း၊ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ တွေ့ရှိချက်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာရတွင် မြန်မာစစ်တပ်၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဂျန်ဒါ အခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ရာဇဝတ်မှုများကို စနစ်တကျ ကျူးလွန်ခဲ့သည့် သမိုင်းနောက်ခံအခြေအနေ နှင့် ကျူးလွန်သူများ တာဝန်ခံမှုကို အကာအကွယ်ပေးနေသော အမြစ်တွယ်နေသည့် အပြစ်ပေးခံရမှုမှ ကင်းလွတ်နေခြင်း ဓလေ့တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။

အကြံပြုချက်များ

၁။ အပြစ်ပေးခံရမှုမှ ကင်းလွတ်နေခြင်းကို အဆုံးသတ်ရန်နှင့် ကျူးလွန်သူများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် ထိရောက်သော နည်းလမ်းများကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ပါ။

- ပြည်တွင်း တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များအတွင်း စနစ်တကျ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ စတင်ပါ။
 - ဖြစ်နိုင်ပါက၊ နိုင်ငံများသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ/နယ်မြေကျော် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းအရ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ဂျန်ဒါအခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများကို တရားစွဲဆိုရန် ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်း တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များအတွင်း စနစ်တကျ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို စတင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
 - လိုအပ်သည့်အခါတွင်၊ နိုင်ငံများသည် ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုများကို တရားစွဲဆိုခွင့်ပြုနိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
- ကျူးလွန်ခဲ့သော ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ၏ သက်သေအထောက်အထားများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုအသစ်များ စတင်ဆောင်ရွက်ပါ။
 - နိုင်ငံများသည် ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိသည်ဟု ဖော်ထုတ်ထားသော ကျူးလွန်သူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ လူပုဂ္ဂိုလ်အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အရေးယူ ပိတ်ဆို့မှုများ စတင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
 - နိုင်ငံများသည် ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူများကို အထောက်အကူပြုပြီး အားပေးသည့် မြန်မာစစ်တပ်ကို ထောက်ပံ့နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

- ဆောင်ရွက်နေဆဲဖြစ်သော နိုင်ငံတကာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် တာဝန်ခံမှု လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အထောက်အပံ့ပေးပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော် ထောက်ခံအားပေးပါ။
 - ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ နယ်မြေအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဂျန်ဒါအခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်ခုံရုံး (ICC) သို့ မြန်မာနိုင်ငံကို ချက်ချင်း လွှဲပြောင်းပေးရန် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စတင်သင့်သည်။
 - နိုင်ငံများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ဂျန်ဒါအခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ (နှင့် အခြားသော နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုများ) အတွက် ထုတ်ပြန်ထားသော ဖမ်းဝရမ်းများအားလုံးကို ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်းနယ်မြေများအတွင်း နေထိုင်နေသော သို့မဟုတ် ခရီးသွားနေသော ကျူးလွန်သူများအပေါ် အရေးယူသင့်သည်။
 - နိုင်ငံများသည် ICC ၏ တရားစွဲ ရှေ့နေရုံးမှ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) ၏ ပုဒ်မ ၁၂(၃) ကြေညာချက်ကို တရားဝင် လက်ခံရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပေးပြီး စည်းရုံးလှုံ့ဆော် ထောက်ခံအားပေးသင့်သည်။ ၎င်းသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့သော နောက်ထပ် ရာဇဝတ်မှုများအတွက် ICC ၏ လက်ရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုကို ချဲ့ထွင်ရန် ခွင့်ပြုပေးမည်ဖြစ်သည်။
- ပြန်လည်ကုစားခြင်းဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု အစီအမံများကို အထောက်အပံ့ပေးပါ။
 - မြန်မာစစ်တပ်၏ လက်ချက်ဖြင့် ကျူးလွန်ခဲ့သော အတိတ်နှင့် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော ရာဇဝတ်မှုများ၏ နစ်နာသူများနှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် “နစ်နာကြေးများ” ကို ရရှိစေရန် မြန်မာနိုင်ငံကို တောင်းဆိုခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ၅၉/၂ (၂၀၂၅) နှင့်အညီ နစ်နာသူများအတွက် ရန်ပုံငွေတစ်ခု တည်ထောင်ရန် မြန်မာ့ ရန်ပုံငွေ ဆောင်ရွက်ချက်ကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်း အပါအဝင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ ပြည်သူများအပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုများအတွက် ပြန်လည်ကုစားခြင်းဆိုင်ရာ အစီအမံများ ရရှိစေရန် တောင်းဆိုရမည်ဖြစ်သည်။^၇
- အရပ်ဘက် အခြေပြု မှတ်တမ်းတင်ခြင်း ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ကြားကာလ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို အထောက်အပံ့ပေးပါ။
 - နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များသည် စိန်ခေါ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ဖော်ထုတ်ထားသော လိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်သည့် ရေရှည်တည်တံ့သော၊ တစ်ခုလုံးကို ခြုံငုံသော ချဉ်းကပ်မှုများကို ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်းဖြင့် အရပ်ဘက်နှင့် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း မှတ်တမ်းတင်ခြင်း ကြိုးပမ်းမှုများကို ဆက်လက် အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။ ၎င်းတွင် လက်တွေ့ကျသော စိန်ခေါ်မှုများ၊ ဥပမာ- အင်တာနက် ချိတ်ဆက်ရရှိမှု ကဲ့သို့သော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း၊ နှင့် ဒေတာ စုဆောင်းသူများနှင့် ကွင်းဆင်း မှတ်တမ်းတင်သူများအတွက် စွမ်းရည်တည်ဆောက်မှုများ၊ ဥပမာ- မှုခင်းဆေးဘက်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု နည်းပညာဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်မှုများ ပါဝင်သင့်သည်။
 - နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များသည် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း အပါအဝင် ဂျန်ဒါ တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ ရလဒ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပေါ်ပေါက်လာသော ကြားကာလ တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။ ၎င်းတွင် အစိုးရ တရားစီရင်ရေးစနစ် မဟုတ်သော တိုးတက်ပေါက်ဖွားလာသည့် ပြည်တွင်း စနစ်များတွင် အထူးသဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု အများဆုံးဖြစ်ပွားသော နေရာများ၌ ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ အတွက် တာဝန်ခံမှု ဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် တရားစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရာတွင် ဂျန်ဒါကို အလေးပေး ဂရုပြုသော လုပ်ဆောင်ချက်များကို တိုးမြှင့်အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ဦးစားပေး အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။

၂။ နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများ၏ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ပါဝင်မှုကို အာမခံပေးရန် ကာကွယ်ရေး အစီအမံများကို တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ပါ။

- နိုင်ငံများသည် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း သို့မဟုတ် နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်း ခံရသော ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအား ထိရောက်သော အန္တရာယ် လျှော့ချရေးနှင့် အထောက်အပံ့ ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရေးတို့အတွက် ၎င်းတို့၏ ပြည်တွင်းစနစ်များအတွင်း သက်သေနှင့် နစ်နာသူ အကာအကွယ်ပေးရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ၎င်းတွင် ထိရောက်သော သက်သေ အကာအကွယ်ပေးရေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ လက်လှမ်းမီနိုင်သော စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်-လူမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ ဝန်ဆောင်မှုများထံ လွှဲပြောင်းပေးပို့မှုများ ပါဝင်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများကို လက်ခံထားသော လူ့အသိုင်းအဝန်းများသည် ထပ်မံနစ်နာမှု မဖြစ်ပွားစေရန် လိုအပ်သော အထောက်အပံ့နှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်သင့်ပြီး၊ ဖြစ်နိုင်ပါက၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် လူကုန်ကူးမှုဆိုင်ရာ ပြစ်ဒဏ်မပေးရေး မူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်းလည်း ဆောင်ရွက်သင့်သည်။
- နိုင်ငံတကာ တရားစီရင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်သော သက်သေများနှင့် ရှင်သန် လွတ်မြောက်လာသူများ၊ သို့မဟုတ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် နယ်မြေကျော် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် စည်းမျဉ်းအရ ပြည်တွင်း တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်သူများအတွက် တတိယနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို နိုင်ငံများက အမြန်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ တစ်ခုလုံးကို ခြုံငုံသော ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူပုဂ္ဂိုလ် ဝန်ဆောင်မှုများကို အထောက်အပံ့ပေးပြီး ပံ့ပိုးပေးပါ။

- အလှူရှင်များ၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အေဂျင်စီများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများသည် ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် သတင်းပို့ခြင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများကို ဖြေရှင်းပေးသည့် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူများအတွက် အထူးပြု ဝန်ဆောင်မှုများကို ဦးစားပေးပြီး လုံလောက်စွာ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။ ၎င်းတွင် တရားဥပဒေအရ၊ စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့် စိတ်-လူမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့နှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ စသည့် တစ်ခုလုံးကို ခြုံငုံသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ - နှင့် တရားမျှတမှု လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူပုဂ္ဂိုလ် ချဉ်းကပ်မှုများ ချမှတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- အလှူရှင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် CRSV ကို တိုက်ဖျက်ရန်၊ အပြစ်ပေးခံရမှုမှ ကင်းလွတ်နေခြင်းကို အဆုံးသတ်ရန်၊ နှင့် ဂျန်ဒါအခြေပြု ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်အတွက် အနာဂတ် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များအတွက် ဦးဆောင်လမ်းပြနေသည့် CRSV မဟာမိတ်အဖွဲ့ (The Alliance against CRSV Myanmar)၊ ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက် အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။

၁။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ပြုလုပ်ထားသော သုတေသနသည် ရခိုင်ပြည်နယ်ပြင်ပရှိ ကျူးလွန်ခဲ့သော ဂျန်ဒါ အခြေပြု ရာဇဝတ်မှုများ (GBV) ကို အဓိကထား စုစည်းထားသော်လည်း LAW နှင့် ၎င်း၏ သုတေသနအဖွဲ့သည် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ၂၀၁၇ ခုနှစ် “ရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေး” တွင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြင်းထန်သည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများအပြင် ရိုဟင်ဂျာ ရှင်သန်လွတ်မြောက်သူများ အများအပြား အသစ်ထပ်မံ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းကို ဖြစ်စေခဲ့သော ရုက္ခိုဏ်တော် (AA) မှ ကျူးလွန်သည့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု အပါအဝင် အကြမ်းဖက်မှုပုံစံအသစ်များ ပေါ်ပေါက်နေကြောင်း တင်ပြချက်များကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ UN Doc S/2025/389, supra n 3 at ¶ 47; UNHRC, ‘Courage amid crisis: gendered impacts of the coup and the pursuit of gender equality in Myanmar’, Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar (1 July 2024) UN Doc A/HRC/56/CRP.8 ¶ 1 (hereinafter UN Doc A/HRC/56/CRP.8).

၂။ လေ့လာဆန်းစစ်မှု၏ အဆင့်တိုးတွင် အခြေခံသုတေသနလုပ်ငန်းသည် ဤရာဇဝတ်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ပြီး အစီရင်ခံစာသော မြန်မာ့အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်း မိတ်ဖက်များ၏ အရေးပါသော လုပ်ငန်းများအပေါ် အခြေခံထားပြီး အားဖြည့်ပေးကာ ၎င်းတို့၏ ပံ့ပိုးမှုများကို ပိုမိုအားကောင်းစေရန်နှင့် ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။

၃။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလတွင် အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) သည် ဖက်ဒရယ် တပ်မတော် ၏ ရွှေ့ပြောင်းတစ်ခု အနေဖြင့် အရပ်သားများကို စစ်အစိုးရရန်မှ ကာကွယ်ရန်အတွက် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ် (PDF) ကို ဖွဲ့စည်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအထိ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ် (PDF) သည် တပ်ဖွဲ့ ၂၀၀ မှ ၅၀၀ ကြား အသီးသီးပါဝင်သော တပ်ရင်း ၃၀၀ ခန့်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ၎င်းတို့ကို အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) နှင့် မဟာမိတ် တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ (ERO) မှ ဖွဲ့စည်းထားသော ဗဟိုကွပ်ကဲရေးနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ (Central Command and Coordination Committee) အပြင် ပူးတွဲကွပ်ကဲရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေး (Joint Command and Coordination) တို့မှ ကွပ်ကဲသည်။ တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ (ERO) သည် အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) နှင့် အမြဲတမ်း သဘောထား တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိသော်လည်း ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်များ (PDF) နှင့် နီးကပ်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများတွင် ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးတပ်များ (PDF) ကို တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ (ERO) မှ စစ်ဆင်ရေးအရ ကွပ်ကဲခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်သည်။ ၎င်းတို့ကို အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အစိုးရ (NUG) နှင့် ၎င်း၏ မဟာမိတ် တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ (ERO) များက အဓိက တိုက်ခိုက်ရေးတပ်ဖွဲ့များအဖြစ် ဖွဲ့စည်း၊ လေ့ကျင့် တပ်ဆင်ထားပြီး ယူနစ်တစ်ခုစီကို တပ်စုငယ်၊ တပ်စု၊ တပ်ခွဲနှင့် တပ်ရင်းသုံးရပ်စီဖြင့် သုံးပွင့်ဆိုင် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ Ye Myo Hein, ‘Understanding the People’s Defense Forces in Myanmar’ (U.S. Institute for Peace, 3 November 2022) <<https://www.usip.org/publications/2022/11/understanding-peoples-defense-forces-myanmar>> accessed 7 October 2025.

၄။ တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များ(ERO) ဟုလည်းသိကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (EAO) အဖွဲ့ပေါင်း ၂၀ ခန့်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (EAO) သည် ဆုံးရှုံးခဲ့သော နယ်မြေများ ပြန်လည်ရရှိရန် တိုက်ပွဲဝင်ခြင်းနှင့် မြန်မာစစ်တပ်၏ တိုက်ခိုက်မှုများမှ ၎င်းတို့၏ တိုင်းရင်းသားများကို ကာကွယ်ခြင်း အပါအဝင် ကွဲပြားသော ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် လှုပ်ရှားကြသည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ တစ်ခုချင်းစီ၏ စစ်ရေးစွမ်းရည်နှင့် အရွယ်အစားတို့သည် ကွာခြားသော်လည်း အဖွဲ့ခြောက်ဖွဲ့ကို “ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အင်အားရှိသည်” ဟု ယေဘုယျသတ်မှတ်ထားသည် - ရက္ခိုဏ်တော် (“AA”)၊ ကချင်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (“KIA”)၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (“KNLA”)၊ ရှမ်းပြည်တပ်မတော်-မြောက်ပိုင်း၊ ရှမ်းပြည်မြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီတပ်မတော်နှင့် ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (“UWSA”) တို့ဖြစ်သည်။ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (“UWSA”) တစ်ခုတည်းကပင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တပ်ဖွဲ့ ၃၀,၀၀၀ အမြောက်တပ်ဖွဲ့ နှင့် လက်နက်ကိုင် ခရီးစဉ်များ ပိုင်ဆိုင်ထားသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ရက္ခိုဏ်တော် (“AA”) သည် အခြား အင်အားကြီး သော တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအဖွဲ့ တစ်ခုဖြစ်ပြီး အရပ်ဘက်အသိုက်အဝန်းများတွင် သိသာထင်ရှားသော စစ်ဆင်ရေးများ ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ Andrew Ong, ‘2021/79 “Ethnic Armed Organisations in Post-Coup Myanmar: New Conversations Needed” (ISEAS, 11 June 2021) <<https://www.iseas.edu.sg/articles-commentaries/iseas-perspectives/iseas-2021-79-ethnic-armed-organisations-in-post-coup-myanmar-new-conversations-needed-by-andrew-ong/>> accessed 7 October 2025; UNHRC, ‘Situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar’ (29 Aug ust 2025) UN Doc A/HRC/60/20 ¶ 35 (hereinafter UN Doc A/HRC/60/20).

၅။ UNHRC, ‘Situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar’ (17 July 2025) UN Doc A/HRC/RES/59/2 (hereinafter UN Doc A/HRC/RES/59/2) ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့၊ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ (UNGA) ကာလအတွင်း ပြုလုပ်သော ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူပုဂ္ဂိုလ် အဆင့်မြင့် စကားပိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွင် ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးအောင်ကျော်မိုး၊ သံအမတ် ဘက်သစ်နီရှော့ဒ် (Beth Van Schaack) နှင့် ဂမိဘီယာရှေ့နေချုပ် ဒေါ်ဒါ အေ ဂျာလိုး (Dawda A. Jallow) တို့သည် ကုလသမဂ္ဂ ရန်ပုံငွေ (UN trust fund) တစ်ခုက မြန်မာတစ်ဝန်းရှိ နစ်နာသူများထံသို့ အရင်းအမြစ်များ ကို မည်သို့ ပေးပို့နိုင်ပုံကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ LAW မှ အန်တိုနီယာ မာလ်ဗေး (Antonia Mulvey) က UNGA ၏ လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်မှုကို တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး ရှင်သန်လွတ်မြောက်လာသူ မောင်စောရီလူ (Maung Sawyeddollah) က မည်သည့် အစပျိုးဆောင်ရွက်မှု အသစ်များတွင်မဆို ရိုဟင်ဂျာတို့၏ အသံများ ကို အဓိကထား ရှိရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။

- Rue de Varembé 3, 1202 Geneva, Switzerland
- info@legalactionworldwide.org
- www.legalactionworldwide.org/
- <https://x.com/LegalActionWW>
- <https://www.facebook.com/LegalActionWorldwide/>
- Legal Action Worldwide (@legalactionworldwide)